

Ręczny karabin maszynowy Bren Mk 3

Kolekcja:	Broń strzelecka XX wieku
Muzeum:	MMM - Muzeum Militariów Misiaczka
Właściciel:	TeddyBear

Datowanie: 1948

Miejsce pochodzenia: Wielka Brytania

Stan eksponatu: Bardzo dobry

Opis: Wersja "wojenna" standardowego brytyjskiego ręcznego karabinu maszynowego "Bren" opracowana w latach 1943-44 i produkowana od roku 1944. Zakup licencji na opracowany w Czechosłowacji ręczny karabin maszynowy ZGB-33 (wersja erkaemu ZB-26 przystosowana do brytyjskiej amunicji 0.303 cala i dostosowana do specyficznych brytyjskich wymagań) okazał się jedną z najlepszych inwestycji na rzecz uzbrojenia British Army. Żołnierze byli wprost zachwyceni nową bronią, która szybko zasygnalizowała z niezawodności i celności. Nic więc dziwnego, że większość wyprodukowanych w RSAF Enfield Brenów Mk I wyruszyła jesienią 1939 i wiosną 1940 na kontynent, wraz z Brytyjskimi Siłami Ekspedycyjnymi (BEF). Bardzo szybko, bo już w maju 1940 przyszyła katastrofa. Po rozpaczliwej, choć skutecznej ewakuacji większości sił BEF z Dunkierki (ocalono ponad 300 tysięcy ludzi, podczas gdy przed rozpoczęciem operacji najwięksi optymiści uważali, że liczba kilkakrotnie mniejsza już będzie sukcesem) okazało się, że w Belgii i Francji pozostał cały ciężki sprzęt i ponad 90% broni wsparcia. W obliczu spodziewanej niemieckiej inwazji, latem 1940 w jednostkach i magazynach na terenie Wysp Brytyjskich doliczono się zaledwie trzech tysięcy "Brenów" (dla porównania - na kontynencie utracono ich około 27 tysięcy...). Sytuacja wymagała szybkich i zdecydowanych działań. Zakłady Royal Small Arms Factory w Enfield Lock zwiększyły produkcję do maksimum, wdrożono nowe schematy kooperacji z siecią poddostawców (zmobilizowane fabryki pracujące dotąd dla rynku cywilnego), podpisano umowy na dodatkową produkcję w Kanadzie, a równocześnie konstruktorom i technologom postawiono pilne zadanie - skrócić czas wytwarzania i zmniejszyć koszt jednostkowy broni (jeden Bren kosztował prawie tyle, co sześć karabinów Lee-Enfield). Tak powstała wersja Mk II, którą zewnątrz na pierwszy rzut oka łatwo było odróżnić od oryginalnej wersji Mk I - miała czarną lufę (bez charakterystycznego dla Mk I jasnego płaszcza ze stali nierdzewnej), inny kształt kolby i celownik ramkowy w miejsce bębnowego. Samą wersję Mk I, produkowaną równolegle, także nieco uproszczono do postaci Mk IM (M = "Modified"). W roku 1943 pojawiła się kolejna potrzeba zmian. Nowo powstające wojska powietrzno-

desantowe potrzebowały broni jak najlżejszej i jak najbardziej "kompaktowej". Podobne zapotrzebowanie na broń jak najkrótszą (wygodniejsze operowanie w gęstych zaroślach) zgłaszały wojska walczące z Japończykami w Azji. Przy okazji, wykorzystując najnowsze osiągnięcia technologii, można było także jeszcze bardziej "odchudzić" karabin i zmniejszyć jego masę.

Taka była geneza powstania wersji Bren Mk 3 (w drugiej połowie roku 1944 zmieniono numerację wersji z cyfr rzymskich na arabskie). Nowy karabin otrzymał krótszą lufę (wzorowaną na konstrukcji lufy z Brenu Mk II, choć oszczędni Brytyjczycy wykorzystywali także także przerobione lufy z Brenów Mk I) oraz pochodzący także z wersji Mk II celownik ramkowy. Na masie udało się przyszczędzić około 1,5 kg, co było niebagatelną wielkością (także z punktu widzenia noszącej broń obsługi).

Pierwszy Bren Mk 3 opuścił wytwórnię 26 maja 1944, a dwa miesiące później tę wersję karabinu oficjalnie przyjęto do uzbrojenia. Breny Mk 3 produkowano wyłącznie w Enfield (wbrew publikowanym tu i ówdzie informacjom, kanadyjskie zakłady John Inglis dostarczały jedynie wersje Mk IM oraz Mk II). W Enfield, wyprodukowano także niewielką liczbę Brenów Mk 4, które były w zasadzie identyczne z Mk 3, a desygnat Mk 4 oznaczał, że przerobiono je z "długich" Brenów Mk II przy okazji remontów. Numery seryjne Brenów Mk 3 wyprodukowanych w ramach dwóch pierwszych kontraktów (1944 - 1948) zaczynały się prefiksem LB ("Lightened Bren").

Breny Mk 3 zdążyły wziąć udział w końcowych działaniach II wojny światowej, ale ich "polem chwały" stała się przede wszystkim wojna koreańska (1950-53), gdzie stanowiły standardowe wyposażenie kontyngentu brytyjskiego i australijskiego. Począwszy od lat pięćdziesiątych większość Brenów dostosowano do nowej amunicji - standardowego naboju 7,62 mm NATO (Breny Mk 3 w tym wariantie przemianowano na L4A2). W tej postaci nadal służyły wojskom Jej Królewskiej Mości aż po konflikt falklandzki (1981) i wojnę w Zatoce Perskiej (1991), po której ostatnie sypiące się już ze starości egzemplarze definitywnie wycofano z użycia (ku sporemu żalowi brytyjskich żołnierzy).

Specyfikę użycia taktycznego oraz ukończenia Brenu omówiono przy okazji prezentacji [egzemplarza w wersji Mk IM](#) oraz [pokrowca na zapasową lufę i przybory](#).

W kolekcji: Bren Mk 3, numer seryjny LB33586 wyprodukowany w RSAF Enfield w roku 1948. Broń używana w Armii Brytyjskiej ("strzałki" odbioru wojskowego), zadbaną, chociaż jej stan wyraźnie wskazuje na intensywne wieloletnie użytkowanie.

Na archiwalnym zdjęciu (koreanwaronline.com) widoczny jest szeregowy J. "Bluey" Clark, celowniczy Brenu Mk3 z 3 Batalionu RAR (Royal Australian Regiment). Zdjęcie wykonano podczas wojny koreańskiej, bezpośrednio po bitwie o wzgórze Maryang San (3 - 8 X 1951). Bitwa ta uznana została za najskuteczniejszą akcję pojedynczego batalionu w całej historii wojsk australijskich - w zacietej i krwawej walce zdobyto i utrzymano ufortyfikowane wysokie wzgórze, bronione przez całą brygadę przeciwnika (obrońcy mieli zatem kilkukrotną przewagę liczebną nad atakującymi).